DOMSTOLENS BESLUT (femte avdelningen)
den 24 juli 2003 *

I mål C-297/01,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Tribunale di Catania (Italien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Sicilcassa SpA,

och

IRA Costruzioni SpA,

Francesco Gaetano Restivo Graci m.fl.,

och mellan

Francesco Gaetano Restivo Graci m.fl.,

* Rättegångsspråk: italienska.

och

IRA Costruzioni SpA,

Amministrazione straordinaria della Holding personale Graci Gaetano,

Sicilcassa SpA,

angående tolkningen av artiklarna 87 EG och 88 EG,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Wathelet (referent) samt domarna C.W.A. Timmermans, A. La Pergola, P. Jann och S. von Bahr,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: R. Grass,

efter det att den nationella domstolen har underrättats om att domstolen har för avsikt att avgöra saken genom att meddela ett motiverat beslut i enlighet med artikel 104.3 i rättegångsreglerna,

efter det att parter och övriga som avses i artikel 20 i EG-stadgan för domstolen har beretts tillfälle att yttra sig i frågan,

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

1 Tribunale di Catania har, genom beslut av den 12 juli 2001 som inkom till domstolen den 26 juli samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt tre frågor om tolkningen av artiklarna 87 EG och 88 EG.

2 Dessa frågor har ställts i samband med två överklaganden som ingivits av Sicilcassa SpA (nedan kallat Sicilcassa) respektive av Restivo Graci m.fl. av det beslut som Tribunale di Catania meddelade den 18 januari 1997, i vilket fastställdes att den avlidne Gaetano Graci varit på obestånd, i enlighet med artikel 3 i lag nr 95 av den 3 april 1979 (GURI nr 94, av den 4 april 1979) i ändrad lydelse (nedan kallad lag nr 95/79), i syfte att ovannämnde Gaetano Gracis personliga holdingbolag (nedan kallat Holding Graci) skulle omfattas av den tvångsförvaltning som IRA Costruzioni SpA (nedan kallat IRA) redan omfattades av.

Tillämpliga bestämmelser

3 Förfarandet med tvångsförvaltning av storföretag i kris har införts genom lag nr 95/79.

4 Enligt artikel 1 första stycket i denna lag kan detta förfarande tillämpas på företag som sedan minst ett år har åtminstone 300 anställda och som har skulder till kreditinrättningar, till socialförsäkringsinrättningar eller till företag där staten är majoritetsägare, som uppgår till minst 85,277 miljarder ITL och som är fem gånger större än företagets inbetalade bolagskapital.

5 Förfarandet är enligt artikel 1 a i samma lag även tillämpligt när obeståndet följer av att företaget är skyldigt att till staten, offentliga organ eller företag där staten är majoritetsägare betala belopp som uppgår till minst 50 miljarder ITL, motsvarande minst 51 procent av det inbetalade bolagskapitalet, och som avser återbetalning av stöd som är olagligt eller oförenligt med den gemensamma marknaden eller som har utbetalats inom ramen för finansiella bidrag som beviljats för tekniska innovationer och forskningsverksamhet.

6 För tillämpning av tvångsförvaltningsförfarandet krävs enligt artikel 1 femte stycket i lag nr 95/79 att företaget skall ha förklarats vara på obestånd av domstol, antingen med tillämpning av konkurslagstiftningen eller på grund av underlåtenhet att betala ut löner sedan minst tre månader tillbaka. Industriministern kan då, efter samråd med finansministern, anta ett dekret med innebörden att företaget sätts under tvångsförvaltning och med stöd av artikel 2 första stycket

i sagda lag ge företaget tillstånd att, med beaktande av borgenärernas intressen, fortsätta sin verksamhet under en period av maximalt två år, med möjlighet till förlängning under maximalt ytterligare två år efter samtycke från den interministeriella kommittén för samordning av industripolitiken (nedan kallad KSIP).

7 Enligt artikel 3 i lag nr 95/79 kan ett förfarande med tvångsförvaltning som redan har inletts beträffande ett företag, utsträckas till företag som kontrolleras av detta eller till företag som kontrollerar detta förstnämnda företag, på villkor att deras insolvens har fastställts.

8 Företag som är satta under tvångsförvaltning lyder under konkurslagstiftningens allmänna regler, med vissa undantag som föreskrivs i lag nr 95/79 eller senare antagen lagstiftning. Således gäller för tvångsförvaltning, liksom för normalt likvidationsförfarande, att ägaren till företaget på obestånd inte har rätt att förfoga över dess tillgångar, vilka i princip skall användas för att tillgodose företagets borgenärer. Företaget medges uppskov med betalning av räntor på redan befintliga skulder. Betalningar av skulder som gjorts inom en viss tid före förklaringen om obestånd kan återvinnas. Inga enskilda utsökningsåtgärder kan inledas eller genomföras beträffande företagets tillgångar.

9 För övrigt kan staten enligt artikel 2 a i lag nr 95/79 helt eller delvis gå in som garant för de skulder som det företag som är satt under tvångsförvaltning ådrar sig för finansiering av den löpande förvaltningen och för att återta i bruk och färdigställa anläggningar, byggnader och industriell utrustning, i enlighet med villkor och föreskrifter som utfärdas genom dekret av skatteministern efter samtycke från KSIP.

10 Inom ramen för saneringsprocessen är det tillåtet att sälja samtliga delar av det företag som är på obestånd enligt de föreskrifter som ges i lag nr 95/79. Enligt

artikel 5 a i lagen skall överlåtelse av äganderätten till hela eller delar av företaget vara föremål för en schablonmässig stämpelskatt som uppgår till 1 miljon ITL.

11 Enligt artikel 3 andra stycket i lag nr 19 av den 6 februari 1987 (GURI nr 32 av den 9 februari 1987) är dessutom de företag som är satta under tvångsförvaltning befriade från skyldighet att betala böter och straffavgifter vid underlåtenhet att betala in obligatoriska sociala avgifter.

12 När ett företag under tvångsförvaltning ges tillstånd att fortsätta sin verksamhet skall enligt artikel 2 femte stycket i lag nr 95/79 den förvaltare som utsetts upprätta en lämplig förvaltningsplan. Innan denna godkänns av industriministern skall KSIP undersöka huruvida den står i överensstämmelse med huvuddragen i den nationella industripolitiken. Beslut som rör omstrukturering, försäljning av tillgångar, likvidation eller upphörande av tvångsförvaltningen skall också godkännas av samme minister.

13 Det är inte förrän tvångsförvaltningen har avslutats som företagets borgenärer kan tillgodoses, helt eller delvis, genom att företagets tillgångar realiseras eller med hjälp av företagets nya inkomster. Enligt artiklarna 111 och 212 i konkurslagen utgör dessutom de kostnader som uppkommit i samband med tvångsförvaltningen och den fortsatta driften av företaget, inbegripet de skulder som företaget ådragit sig, massafordringar och har förmånsrätt framför de borgenärsfordringar som redan fanns då tvångsförvaltningsförfarandet inleddes.

14 Tvångsförvaltningsförfarandet avslutas efter ackord när företagets tillgångar helt och hållet har fördelats, när det inte längre föreligger några fordringar eller när tillgångarna inte räcker till, eller också när företaget återigen har kapacitet att uppfylla sina skyldigheter och således återigen har uppnått ekonomisk jämvikt.

15 Lag nr 95/79 upphävdes genom lagstiftningsdekret nr 270 av den 8 juli 1999 om nya bestämmelser för tvångsförvaltningsförfarandet av storföretag som är på obestånd (GURI nr 185 av den 9 augusti 1999, nedan kallat lagstiftningsdekret nr 270/99), vilket antogs enligt bemyndigandelagen nr 274 av den 30 juli 1998.

16 I artikel 106 första och andra styckena i nämnda dekret anges följande:

"1. Bortsett från vad som stadgas i tredje stycket skall tvångsförvaltningsförfaranden som pågår vid tidpunkten för ikraftträdande av detta dekret fortsätta att regleras av de tidigare gällande bestämmelserna, även vad gäller kontrollerade bolag eller företag som på grund av att de har samma ledning och står som garanter senare har kommit att omfattas av tvångsförvaltning med stöd av artikel 3 i lagstiftningsdekret nr 26 av den 30 januari 1979, vilket omvandlats och ändrats genom lag nr 95 av den 3 april 1979.

2. Tvångsförvaltningsförfarandet skall anses pågå när det vid tidpunkten för ikraftträdande av detta dekret vid domstol har fastställts att företaget är på obestånd, även om det inte har utfärdats ett beslut som föreskriver tvångsförvaltning med stöd av artikel 1 femte stycket eller artikel 3 andra stycket i lagstiftningsdekret nr 26/79."

17 Det skall för övrigt preciseras att Europeiska gemenskapernas kommission beträffande lag nr 95/79 tillsände den italienska regeringen skrivelse E 13/92 av den 30 juli 1992 (EGT C 395, 1994, s. 4) i enlighet med artikel 93.1 i EG-fördraget (nu artikel 88.1 EG), vari kommissionen, efter att ha gjort bedömningen att regleringen i fråga i olika hänseenden föreföll omfattas av tillämpningsområdet för artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad

lydelse) och följande artiklar, begärde att den på förhand skulle underrättas om samtliga fall av tillämpning av denna lag, så att de skulle kunna bedömas utifrån de regler som är tillämpliga beträffande stöd till företag i kris.

18 De italienska myndigheterna svarade att de endast var beredda att avge förhandsanmälan i de fall då statlig garanti beviljas i enlighet med artikel 2 a i lag nr 95/79. Under dessa omständigheter beslutade kommissionen att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget (EGT C 192, 1997, s. 4).

19 Under tiden fastställde domstolen i sin dom av den 1 december 1998 i mål C-200/97, Ecotrade (REG 1998, s. I-7907), att tillämpningen av ett sådant system som det som införts genom lag nr 95/79, och som avviker från allmän konkurslagstiftning, på ett företag i den mening som avses i artikel 80 i EKSG-fördraget, skall anses möjliggöra beviljande av ett sådant statligt stöd som är förbjudet enligt artikel 4 c i EKSG-fördraget, när det har visats att detta företag

— har getts tillstånd att fortsätta sin ekonomiska verksamhet under omständigheter där detta skulle ha varit uteslutet med tillämpning av allmän konkurslagstiftning, eller

— har erhållit en eller flera förmåner, som till exempel en statlig garanti, en reducerad skattesats, en befrielse från skyldigheten att betala böter eller straffavgifter eller ett faktiskt avstående, helt eller delvis, från statliga fordringar, vilka inte skulle ha beviljats ett annat företag på obestånd med tillämpning av allmän konkurslagstiftning.

20 Domstolen har för övrigt i sin dom av den 17 juni 1999 i mål C-295/97, Piaggio (REG 1999, s. I-3735), fastställt följande:

— Då ett sådant system som det som införts genom lag nr 95/79, och som avviker från allmän konkurslagstiftning, tillämpas på ett företag, skall det anses kunna ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, när det har visats att detta företag

— har getts tillstånd att fortsätta sin ekonomiska verksamhet under omständigheter där detta skulle ha varit uteslutet med tillämpning av allmän konkurslagstiftning, eller

— har erhållit en eller flera förmåner, som till exempel en statlig garanti, en reducerad skattesats, en befrielse från skyldigheten att betala böter eller straffavgifter eller ett faktiskt avstående, helt eller delvis, från statliga fordringar, vilka inte skulle ha beviljats ett annat företag på obestånd med tillämpning av allmän konkurslagstiftning.

— Då det har fastslagits att ett system som det som införts genom lag nr 95/79 i sig kan ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, kan systemet inte tillämpas om kommissionen inte har underrättats om det eller, om sådan underrättelse har skett, innan

kommissionen har fattat beslut om att godkänna att det planerade stödet är förenligt med den gemensamma marknaden eller, om kommissionen inte fattar något beslut inom två månader från underrättelsen, innan sagda frist löper ut.

21 Efter denna dom angav kommissionen, genom skrivelse av den 12 augusti 1999 (EGT C 245, s. 27), att den ämnade dra tillbaka sina tidigare beslut om förslag om nödvändiga åtgärder respektive om inledande av det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i EG-fördraget, samtidigt som den skulle ge de italienska myndigheterna och berörda tredje parter möjlighet att inkomma med yttranden i detta avseende. Vidare inledde kommissionen det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 EG mot de bestämmelser om statligt stöd som införts genom lag nr 95/79, vilka uppförts i registret över icke anmält stöd.

22 De italienska myndigheterna inkom med yttranden genom skrivelser av den 14 september 1999 och den 2 november samma år.

23 Kommissionen fattade den 16 maj 2000 beslut 2001/212/EG om den stödordning som Italien har genomfört till förmån för stora företag i svårigheter (Lag nr 95/1979 om omvandling av lagstiftningsdekret nr 26/1979 om nödåtgärder för tvångsförvaltning av stora företag i kris) (EGT L 79, 2001, s. 29), i vilket den konstaterade att de olika förmåner som följde av lag nr 95/79 utgör bestämmelser om statligt stöd som är oförenliga med den gemensamma marknaden i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Kommissionen förklarade att med hänsyn till domen i det ovannämnda målet Piaggio, och i motsats till vad den fram till dess hade ansett, utgör de bestämmelser om statligt stöd som införts genom lag nr 95/79 inte redan befintligt stöd utan nytt stöd, stöd vilka rättsstridigt har införts av Republiken Italien, som härigenom har åsidosatt de skyldigheter som följer av artikel 88.3 EG. Kommissionen underströk dock att det misstag som den hade gjort beträffande kvalificeringen av detta stöd som redan befintligt stöd hade skapat berättigade förväntningar hos nämnda medlemsstat och hos berörda

tredje parter, särskilt hos de företag som erhållit stöd, och den beslutade därför att inte återkräva det stöd som rättsstridigt utbetalats. Kommissionen noterade slutligen att lag nr 95/79 hade upphävts genom lagstiftningsdekret nr 270/99.

Tvisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

24 Bolaget IRA:s tvångsförvaltare begärde att förfarandet med tvångsförvaltning som detta bolag redan omfattades av, skulle utsträckas till Holding Graci, vilket kontrollerade IRA. Denna begäran avslogs först genom beslut av Tribunale di Catania den 3 januari 1997 men beviljades därefter genom beslut av Corte d'appello di Catania (Italien) den 17 januari 1997. Tribunale di Catania fastställde som en följd härav, genom beslut av den 18 januari 1997, att Holding Graci var på obestånd i enlighet med artikel 3 i lag nr 95/79, i syfte att utsträcka tvångsförvaltningsförfarandet till detta bolag.

25 Den 3 februari 1997 överklagade Sicilcassa, i egenskap av den avlidne Gaetano Gracis huvudborgenär, nämnda beslut, vilket även Restivo Graci m.fl. i egenskap av arvingar till Gaetano Graci gjorde den 13 och den 14 februari 1997. De sistnämnda återkallade sedan talan varför Tribunale di Catania avskrev målet i den delen.

26 Den hänskjutande domstolen har ställt frågorna för att få klarhet i huruvida det tvångsförvaltningsförfarande som föreskrivs i lag nr 95/79, vilken är tillämplig med stöd av artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99, är förenligt med artikel 87 EG och följande artiklar.

27 Den hänskjutande domstolen vill närmare bestämt först få klarhet i huruvida det övergångssystem som föreskrivs i lagstiftningsdekret nr 270/99 utgör ett system för nytt statligt stöd eller en ändring av ett befintligt stöd i den mening som avses i artikel 87 EG och följande artiklar liksom i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88] i EG-fördraget (EGT L 83, s. 1) med hänsyn till de konsekvenser som kan följa om inte anmälan sker till kommissionen.

28 Den hänskjutande domstolen noterar att övergångssystemet skiljer sig från det föregående systemet, som numera är upphävt, på två sätt. För det första utgör det del av nya bestämmelser för tvångsförvaltning av insolventa storföretag, som antagits med det uttalade syftet att följa gemenskapsrätten, och förefaller vara ägnat att motverka konkurrenssnedvridningar. Vidare skall detta system medverka till att upphävandet av det föregående systemet inte får allvarliga följder för den sysselsättningsnivå som upprätthålls genom den pågående tvångsförvaltningen och skingra den allvarliga osäkerhet som annars hade rått beträffande alla de rättsliga förbindelser som företag under tvångsförvaltning tidigare ingått. För det andra är det fråga om ett rent övergångssystem, vilket som sådant enbart har till syfte att reglera pågående tvångsförvaltningsförfaranden. Övergångssystemet medför att dessa förfaranden gradvis blir färre, vilket innebär att det utrymme för skönsmässig bedömning som tillerkänns industriministern enligt det föregående systemet när denne godkänner huruvida ett företag kan fortsätta sin verksamhet förlorar sin betydelse, och innebär att det måste anses mycket tveksamt om ett sådant system skulle kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna.

29 Den hänskjutande domstolen vill sedan få klarhet i om övergångssystemet är förenligt med den gemensamma marknaden, särskilt mot bakgrund av artikel 87.3 b EG.

30 Om denna fråga besvaras nekande vill slutligen den hänskjutande domstolen ändå veta huruvida övergångssystemet kan anses förenligt med fördraget mot bakgrund av de allmänna gemenskapsrättsliga principerna, särskilt rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar, icke-diskrimineringsprincipen, proportionalitetsprincipen och principen om ändamålsenlig verkan.

31 Den hänskjutande domstolen noterar att när det mera specifikt gäller det system för statligt stöd som införts genom lag nr 95/79, har kommissionen i sitt beslut 2001/212 avstått från att begära återbetalning av dessa stöd genom att hänvisa till principen om skydd för berättigade förväntningar både vad beträffar Republiken Italien, som redan hade beviljat stödet, och de företag som erhållit detta. I avsaknad av övergångsbestämmelser, eller om den italienska domstolen underlåter att tillämpa dem, bör de företag som redan omfattas av tvångsförvaltning åläggas att återbetala statligt stöd som utbetalats rättsstridigt. Detta skulle dock strida mot domstolens rättspraxis, enligt vilken nationella bestämmelser som garanterar skyddet för berättigade förväntningar är förenliga med gemenskapsrätten, även om det är fråga om återbetalning av stöd som strider mot gemenskapsrätten (se dom av den 20 september 1990 i mål C-5/89, kommissionen mot Tyskland, REG 1990, s. I-3437).

32 Tribunale di Catania beslöt följaktligen att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Kan, enligt en tolkning av artikel 87 EG och följande artiklar, en sådan reglering som det övergångssystem som föreskrivs i artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99 utgöra ett nytt statligt stöd och omfattas det av förbudet i artikel 87 EG?

2) Om den första frågan besvaras jakande:

Kan, med hänsyn till övervägandena i motiveringen till förevarande beslut, övergångssystemet i fråga omfattas av bestämmelsen i artikel 87.3 b EG?

3) Om den andra frågan besvaras nekande:

Kan, mot bakgrund av gemenskapsrättens allmänna principer, särskilt [rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar, icke-diskrimineringsprincipen, proportionalitetsprincipen och principen om ändamålsenlig verkan], övergångssystemet i fråga anses förenligt med EG-fördraget och det gemenskapsrättsliga systemet i allmänhet?"

Tolkningsfrågorna

33 Domstolen anser inte att svaret på dessa frågor ger utrymme för något rimligt tvivel och har därför, i enlighet med artikel 104.3 i rättegångsreglerna, meddelat den hänskjutande domstolen att den har för avsikt att avgöra saken genom att meddela ett motiverat beslut, och har därvid berett parter och övriga som avses i artikel 20 i EG-stadgan för domstolen tillfälle att yttra sig i denna fråga.

34 Sicilcassa, IRA, den italienska regeringen och kommissionen har som svar på denna anmodan gjort domstolen uppmärksam på artikel 7 i lag nr 273 av den 12 december 2002 om åtgärder för främjande av privata initiativ och om konkurrensutveckling (GURI, ordinarie tillägg nr 293 av den 14 december 2002) (nedan kallad lag nr 273/2002), av vilken huvudsakligen framgår att verkningarna av lag nr 95/79, vilka upprätthålls genom artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99 avseende de företag som redan är föremål för förfarandet med

tvångsförvaltning, enbart gäller de processuella aspekterna av likvideringsförfarandet och inte den del av lagen genom vilken det statliga stöd som ansetts oförenligt med EG-fördraget infördes. Den italienska regeringen anser att artikel 7 i lag nr 273/2002 i detta avseende avser en giltig tolkning av artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99.

35 Sicilcassa anser att det saknar intresse av att driva målet vidare i den nationella domstolen, medan IRA, den italienska regeringen och kommissionen har meddelat att de inte motsätter sig att artikel 104.3 i rättegångsreglerna tillämpas.

Den första tolkningsfrågan

36 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida ett övergångssystem som det som fastställs i artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99, vilket upprätthåller verkningarna av ett system för nytt statligt stöd som inte anmälts till kommissionen och som har förklarats vara oförenligt med gemenskapsrätten, i sig utgör ett system för nytt statligt stöd i den mening som avses i artiklarna 87 EG och 88 EG.

37 Härvidlag har domstolen i sin ovannämnda dom i målet Piaggio redan funnit att ett system som det som införts genom lag nr 95/79 i sig kunde ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, vilket innebar att systemet inte kunde tillämpas om kommissionen inte hade underrättats om det eller, om sådan underrättelse skett, innan kommissionen fattat beslut om att godkänna att det planerade stödet kunde vara förenligt med den gemensamma marknaden eller, om kommissionen inte fattat något beslut inom två månader från underrättelsen, innan sagda frist löpt ut.

38 Kommissionen fann i sitt beslut 2001/212 dessutom att det system som införts genom lag nr 95/79 utgjorde en ny stödordning som Republiken Italien hade infört i strid med sina skyldigheter enligt artikel 88.3 EG.

39 Dessa synpunkter gäller med nödvändighet även beträffande ett övergångssystem som det som fastställs i artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99, eftersom det upprätthåller verkningarna av lag nr 95/79 avseende de företag som redan är föremål för tvångsförvaltning vid tidpunkten för sagda lagstiftningsdekrets ikraftträdande. Det skall för övrigt noteras att de italienska myndigheterna inte formellt har underrättat kommissionen om det övergångssystem som fastställs i nämnda artikel 106.

40 Domstolen noterar emellertid att upprätthållandet av verkningarna av lag nr 95/79 i enlighet med artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99, särskilt av det stöd som beviljats genom tillämpning av denna lag ända till tidpunkten för ikraftträdandet av sagda lagstiftningsdekret, ändå inte är oförenligt med beslut 2001/212. I detta beslut, som aldrig har överklagats till gemenskapsdomstolarna, har kommissionen uttryckligen avstått från att återkräva det stöd som beviljats med stöd av lag nr 95/79, samtidigt som den ansåg att stödet stred mot den gemensamma marknaden.

41 Det ankommer på den nationella domstolen att besluta huruvida detta nya stöd skall återkrävas eller inte på grund av att det inte har anmälts. Den nationella domstolen skall i detta avseende beakta de allmänna rättsprinciperna i sin rättsordning, bland annat principen om skydd för berättigade förväntningar, liksom även omständigheterna i det enskilda fallet och särskilt beslut 2001/212.

42 Kommissionens beslut att avstå från återkrav av det stöd som beviljats med stöd av lag nr 95/79 kan för övrigt inte avse det stöd som skulle kunna beviljas efter upphävandet av denna lag, vilket även gäller stöd till de företag som redan vid tidpunkten för ikraftträdandet av lagstiftningsdekret nr 270/99 var satta under tvångsförvaltning. Avseende detta stöd måste den nationella domstolen besluta om återkrav.

43 IRA, Graci Holding och den italienska regeringen har dock anfört att det inte är möjligt att tolka artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99 på ett sätt som innebär att de ifrågavarande företagen i framtiden faktiskt skulle kunna bli beviljade nytt statligt stöd med stöd av den i dag upphävda lag nr 95/79. En sådan tolkning skulle enligt dem uppenbart strida mot gemenskapsrätten och skall därför avfärdas.

44 Det ankommer därvidlag på den hänskjutande domstolen att fastställa räckvidden hos artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99, i förekommande fall mot bakgrund av artikel 7 i lag nr 273/2002. Därvidlag måste den även om möjligt tolka artikeln i enlighet med gemenskapsrätten samt med hänsyn till den ovannämnda domen i målet Piaggio och till beslut 2001/212. Det innebär att den hänskjutande domstolen måste tolka artikel 106 så, att det inte blir möjligt att med stöd av denna artikel bevilja nytt statligt stöd efter det att lagstiftningsdekret nr 270/99 har trätt i kraft.

45 Av vad anförts följer att den första frågan skall besvaras på följande sätt. Ett övergångssystem som det som fastställs i artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99, vilket upprätthåller verkningarna av ett system för nytt statligt stöd som inte anmälts till kommissionen och som har förklarats vara oförenligt med gemenskapsrätten, utgör i sig ett system för nytt statligt stöd i den mening som avses i artiklarna 87 EG och 88 EG.

Andra och tredje frågorna

46 Den hänskjutande domstolen har ställt andra och tredje frågorna för att få klarhet i huruvida ett övergångssystem som det som fastställs i artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99 är förenligt med gemenskapsrätten, särskilt med hänsyn till artikel 87.3 b EG och till rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar, icke-diskrimineringsprincipen, proportionalitetsprincipen och principen om ändamålsenlig verkan.

47 Det följer av fast rättspraxis att bedömningen av om stödåtgärder eller ett system för statligt stöd är förenliga med den gemensamma marknaden faller inom området för den exklusiva behörighet som tillkommer kommissionen, vars beslut kan prövas av domstolen (dom av den 21 november 1991 i mål C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires och Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, REG 1991, s. I-5505, punkt 14, svensk specialutgåva, volym XI, s. I-463, av den 11 juli 1996 i mål C-39/94, SFEI m.fl., REG 1996, s. I-3547, punkt 42, och domen i det ovannämnda målet Piaggio, punkt 31). En nationell domstol kan följaktligen inte, inom ramen för en begäran om förhandsavgörande i enlighet med artikel 234 EG, ställa frågor till domstolen rörande huruvida ett statligt stöd eller ett system för statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden.

48 Under dessa förhållanden kan därför andra och tredje frågorna inte tas upp till sakprövning.

Rättegångskostnader

49 De kostnader som har förorsakats den italienska regeringen, kommissionen och Eftas övervakningsmyndighet, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 12 juli 2001 har ställts av Tribunale di Catania — följande dom:

1) **Ett övergångssystem som det som fastställs i artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270 av den 8 juli 1999 om nya bestämmelser för förfarandet med tvångsförvaltning av storföretag som är insolventa, vilket upprätthåller verkningarna av ett system för nytt statligt stöd som inte anmälts till Europeiska gemenskapernas kommission och som har förklarats vara oförenligt med gemenskapsrätten, utgör i sig ett system för nytt statligt stöd i den mening som avses i artiklarna 87 EG och 88 EG.**

2) **De frågor som ställts till domstolen rörande huruvida ett övergångssystem som det som föreskrivs i artikel 106 i lagstiftningsdekret nr 270/99 är förenligt med den gemensamma marknaden kan inte tas upp till sakprövning.**

Luxemburg den 24 juli 2003.

R. Grass — Justitiesekreterare

M. Wathelet — Ordförande på femte avdelningen